

POILEASaidH GÀIDHLIG BHÒRD NA GÀIDHLIG

(Am Poileasaidh Gàidhlig air ainmeachadh gu h-ìosal mar "am poileasaidh".)

(Bòrd na Gàidhlig air ainmeachadh gu h-ìosal mar "a' bhuidheann".)

1. RÙN NA BUIDHNE

Gus dèanamh cinnteach gum bi seasmhachd aig cànan is cultar na Gàidhlig ann an Alba anns an àm ri teachd.

2. AMASAN NA BUIDHNE

'S iad amasan na buidhne:

- meudachadh àireimh luchd-labhairt Gàidhlig is luchd-cleachdaidh Gàidhlig
- neartachadh na Gàidhlig mar chànan teaghlaich is coimhearsnachd
- cuideachadh le cothrom air cànan is cultar na Gàidhlig air feadh na h-Alba
- adhartachadh is comharrachadh na tha a' Ghàidhlig a' cur ri beatha chultarail na h-Alba
- leudachadh is leasachadh cleachdadh na Gàidhlig anns gach roinn de bheatha na h-Alba

3. AMAS A' PHOILEASaidH

Gus stiùireadh a thoirt dhan bhuidhinn air mar a dhèiligear ri cleachdadh na Gàidhlig is chànanan eile ann an obair dhan bhuidhinn.

4. RO-INNLEACHD

4.1 Cur an cèill

Thèid am poileasaidh seo fhoillseachadh air pàipear agus air làrach-lìn na buidhne airson sgaoileadh air luchd-obrach na buidhne agus air a' phoball.

Gus am bi fios aig a' mhòr-shluagh agus aig buidhnean eile air mar a thèid dèiligeadh ri cànanan conaltraidh; gus am brosnachadh gus an conaltradh a chumail sa Ghàidhlig; agus gus eisimpleir a nochdadh do bhuidhnean eile.

Thèid lethbhreac dhen phoileasaidh a thoirt do luchd-obrach agus do bhuill a' Bhùird nuair a thòisicheas iad aig a' bhuidhinn agus gach turas a thèid am poileasaidh ùrachadh; thèid an stiùireadh chun a' phoileasaidh gach turas a dh'èireas ceist mu chleachdadh chànanan leis a' bhuidhinn.

Gus am bi fios is aithne air feadh na buidhne air mar a dhèiligeas ri cleachdadh chànanan agus carson.

Thèid lethbhreac dhen phoileasaidh a thoirt do chunnradairan agus do luchd-liubhairt sheirbheisean mus tòisich iad ag obair leis a' bhuidhinn agus gach turas a thèid am poileasaidh ùrachadh; thèid an stiùireadh chun a' phoileasaidh gach turas a dh'èireas ceist mu chleachdadh chànanan leis a' bhuidhinn.

Gus am bi fios is aithne aig luchd-ionaid na buidhne air mar a dhèiligeas ri cleachdadh chànanan agus carson.

4.2 Smachdachadh

Thèid bristeadh sam bith dhen phoileasaidh, a dh'èireas air sgàth gnìomharan neach-obrach na buidhne, a cheannsachadh a rèir modh smachdachaidh na buidhne.

Gus nach bi teagamh mu chudromachd a' phoileasaidh.

4.3 Measadh

Thèid am poileasaidh ath-sgrùdadh gach dusan mìos air a' char as fhaide.

Gus daingneachadh gu bheil am poileasaidh fhathast a' freagairt air amasan na buidhne agus air amas a' phoileasaidh.

5. RAOINTEAN OBRACH

5.1 Gàidhlig

Thèid stuth sgrìobhte a tha ri nochdadh ann an Gàidhlig a sgrìobhadh anns a' Ghàidhlig an toiseach far an gabh seo dèanamh.

Gus am bi gach cothrom ga thoirt do bhlas is brìgh na Gàidhlig, a tha buailteach a bhith air an call ann an eadar-theangachadh.

5.2 Conaltradh

5.2.1 Fàilteachas is fòn

Cuirear fàilte air daoine a' tadhal air a' bhuidhinn no a' fònadh thuice le fàilte ghoirid anns a' Ghàidhlig. Leanaidh cànan(an) a' chòmhradh a rèir freagairt is cainnt an neach-conaltraidh.

Gus am bi aghaidh Ghàidhlig na buidhne ga gleidheadh, leis gach cothrom ga thoirt do luchd-conaltraidh bruidhinn gu cofhurtail sa Ghàidhlig, ach gun bhacadh a chur air luchd-conaltraidh gun Ghàidhlig no gun misneachd innte.

5.2.2 Sgrìobhadh

Ann a bhith a' conaltradh às leth na buidhne, sgrìobhar anns a' Ghàidhlig a-mhàin gu buidhnean aig a bheil e mar phoileasaidh brathan anns a' Ghàidhlig a fhreagairt, gu buidhnean air am meas mar bhuidhnean Gàidhlig ach gun phoileasaidh aithnichte, agus gu daoine fa leth a tha air sgrìobhadh chun na buidhne an turas mu dheireadh anns a' Ghàidhlig; ann an suidheachaidhean eile sgrìobhar mar a chithear iomchaidh.

Gus cleachdadh na Gàidhlig a bhrosnachadh mar chànan beò obrach seach cànan faileasach dà-chànanach, agus gus nach tèid stòras a chosg air eadar-theangachadh nach eil a dhìth.

5.2.3 Seòlaidhean [ri rèiteachadh le Oifis a' Phuist]

Ann a bhith a' cur litir no pacaid anns a' phost gu seòladh Albannach, ma bhios sgeul air a' chòd-phuist thèid seo a chleachdadh agus: 1) thèid ainm taighe no togalaich no tuathanais a thaisbeanadh a rèir a' chànan is an riochd anns an d'fhuaradh e; 2) thèid an t-ainm sràide (no ceàrn gun sràid) a thaisbeanadh anns a' Ghàidhlig ma tha aithne oifigeil ga toirt dha, mar eisimpleir le soidhne sràide; 3) thèid am baile-phuist a thaisbeanadh mar a tha e a' nochdadh air liosta aontaichte na buidhne; 4) thèid siorrachd no sgìre no eilean a thaisbeanadh mar a tha e a' nochdadh air liosta aontaichte na buidhne; 5) thèid bailtean no sgìrean eile anns an t-seòladh a thaisbeanadh anns a' Ghàidhlig mar a bhios freagarrach.

Gus feum a chur air seòlaidhean Gàidhlig, gun Bheurla ach na tha a dhìth a bharrachd air a' chòd-phuist; gus ùine a shàbhaladh gun a bhith ag eadar-theangachadh gach loidhne de sheòlaidhean; gus cunbhalachd fhaighinn ann an seòlaidhean; gus Gàidhlig a nochdadh mar chànan beò obrach seach cànan faileasach ann an seòlaidhean dà-chànanach.

Mura faighear lorg air a' chòd-phuist airson seòladh Albannach, leanar 1 & 2 gu h-àrd, ach thèid an còrr a sgrìobhadh anns a' Bheurla a-mhàin.

Gus ùine a shàbhaladh gun a bhith ag eadar-theangachadh gach loidhne de sheòlaidhean.

A' cur gu dùthchannan a-mach à Alba, cha tèid seòlaidhean a dhèanamh anns a' Ghàidhlig.

Gus seòladh cinnteach chun na dùthcha fhaighinn, no anns an UK gus cànan na dùthcha fhèin a cheadachadh.

5.2.4 *Foirmean*

Thèid foirmean is ceisteachain a lìonadh ann an cànan nan ceistean. Ma tha taghadh de chànanan ann, cleachdar a' Ghàidhlig ma tha i nam measg.

Gus am bi cinnt ann gun tuigear am fiosrachadh no a' bharrail.

5.2.5 *Litreachadh*

Ann an sgrìobhadh às leth na buidhne, thèid Gàidhlig a litreachadh a rèir molaidhean GOC2 (Gaelic Orthographic Conventions, 2005) anns a' chiad dol a-mach, agus an uair sin a rèir faclair Gàidhlig Teach Yourself, ach far a bheil a' bhuidheann air co-dhùnadh a chlàradh dhan chaochladh.

Gus am bi stoidhle chunbhalach aig a' bhuidhinn a bhios a rèir cleachdadh nan sgoiltean is nam prìomh fhoillsichearan Gàidhlig.

5.2.6 *Ainmean-duine*

Ann an conaltradh no suidheachadh oifigeil, thèid an t-ainm pearsanta aig neach a chleachdadh anns an riochd as dual leis an neach fhèin, ge b' e dè cànan an ainm no cànan a' chonaltraidh; no ma chleachdar leis an neach riochdan ann an diofar chànan, thèid iad sin a chleachdadh a rèir cànan a' chonaltraidh.

Gus an cleachdar rud cho pearsanta ri ciad ainm a rèir toil an neach fhèin, m.e. Iain no Seon(aidh) no John, air neo Iain & John.

Ann an conaltradh no suidheachadh oifigeil, thèid an t-ainm cinnidh aig neach a chleachdadh anns an riochd as dual leis an neach fhèin ann an cànan àraidh ma tha fios air an seo; thèid seo a chleachdadh ge b' e dè cànan a' chonaltraidh mas e sin as nòs dhan neach; air neo thèid riochd Gàidhlig no riochd eile a chleachdadh a rèir cànan a' chonaltraidh.

Gus an cleachdar cinneadh Gàidhlig a rèir toil an neach fhèin, air neo cinneadh aithnichte sa Ghàidhlig no sa Bheurla, m.e. MacCoinnich no MacChoinnich, MacKenzie no Mackenzie; MacCoinnich no MacKenzie.

5.2.7 *Soidhnichean*

Thèid soidhnichean air àrainn togalaichean na buidhne a sgrìobhadh anns a' Ghàidhlig a-mhàin uiread 's a ghabhas, le feum ga chur cuideachd air suaicheantasan is comharraidhean ma bhios feum air stiùireadh a thoirt do dhaoine nach leugh Gàidhlig.

Gus àrainneachd Ghàidhlig a dhaingneachadh.

5.3 Foillseachadh

5.3.1 Ath leughadh

Thèid ath leughadh iarraidh air cuideigin air a shònrachadh ro làimh leis a' bhuidhinn mus tèid teacs poblach Gàidhlig sam bith a chur am follais.

Gus iomhaigh na Gàidhlig is na buidhne airson cunbhalachd is grinneas cànan a chumail suas.

5.3.2 Brathan naidheachd

Thèid fios a leigeil chun nam meadhanan Gàidhlig anns a' Ghàidhlig, gu h-aon-chànanach no gu dà-chànanach (Gàidhlig le prìomhachas). Thèid fios a leigeil gu meadhanan eile anns a' chànan aca fhèin gu h-aon-chànanach, no ma bhios riochd Gàidhlig air ri làimh co-dhiù, gu dà-chànanach (Gàidhlig gun phrìomhachas).

Gus fios a thoirt seachad gu luath sa chànan chuimsichte.

5.3.3 Foillseachadh

Thèid sgrìobhainn phoblach fiosrachaidh air a sgrìobhadh a dh'aon ghnòthach airson sgaoileadh air pàipear no air an eadar-lìon fhoillseachadh anns a' Ghàidhlig, agus ma bhios e freagarrach ann an cànanan eile.

Gus leughadh na Gàidhlig a bhrosnachadh, agus gus aghaidh Ghàidhlig na buidhne a dhaingneachadh.

5.3.4 *Foillseachas*

Thèid foillseachas gus mothachadh air obair na buidhne a thogail a dhèanamh anns a' chànan no cànanan a fhreagras air an iomairt agus air a' mheadhan.

Gus cuideam a chur air èifeachdachd na teachdaireachd seach air meadhan na teachdaireachd – ged a bhiodh an cànan no cànanan air an cleachdadh ri tomhas airson èifeachdachd.

5.3.5 *Sanasachd*

Thèid sanasan fhoillseachadh anns a' Ghàidhlig, agus ma bhios e freagarrach ann an cànanan eile.

Gus leughadh na Gàidhlig a bhrosnachadh, agus gus aghaidh Ghàidhlig na buidhne a dhaingneachadh.

5.3.6 *Sgaoileadh*

Thèid gach oidhirp a dhèanamh gus foillseachaidhean Gàidhlig is dà-chànanach na buidhne a riarachadh air luchd-cleachdaidh agus air a' phoball. Thèid fiosrachadh eileagtronaigeach agus stoc thaisbeanaidhean ùrachadh mar a tha feum.

Gus dèanamh cinnteach gum bi a' Ghàidhlig agus fios Gàidhlig air beulaibh an t-sluaigh.

5.4 Modhannan Obrach

5.4.1 *Cànan na buidhne*

'S i cànan obrach na buidhne, a' Ghàidhlig, agus tha dùil gun tèid a cleachdadh air gach cothrom air àrainn oifisean na buidhne agus nuair a thathas a' frithealadh làraichean eile, agus a' siubhal thuca is bhuapa, às leth na buidhne.

5.4.2 *Coinneamhan a' Bhùird*

'S i cànan obrach bòrd na buidhne, a' Ghàidhlig, agus tha dùil gun tèid a cleachdadh air gach cothrom aig coinneamhan dhen Bhòrd no nuair a thathas a' riochdachadh a' Bhùird.

5.4.3 *Comataidhean*

Thèid cànan obrach comataidh a stèidheachadh leis a' chomataidh fhèin.

5.4.4 *Coinneamhan poblach*

Thèid coinneamhan poblach a chumail anns a' Ghàidhlig uiread 's a ghabhas. Thèid làn-fheum a dhèanamh de sheirbheisean eadar-mhìneachaidh far an gabh seo dèanamh. Thèid sanasan coinneimh fhoillseachadh anns a' Ghàidhlig, agus gu dà-chànanach ma tha dùil ri daoine nach leugh a' Ghàidhlig. Thèid cànan(an) obrach coinneimh a dhèanamh soilleir ann am foillseachas dà-chànanach sam bith.

5.4.5 *Cunntas coinneimh*

Thèid geàrr-chunntasan poblach na buidhne a chumail anns a' Ghàidhlig, le eadar-theangachadh dhan Bheurla airson fiosrachadh a-mhàin. Thèid cànan gheàrr-chunntasan dìomhair a stèidheachadh ro gach coinneamh le aonta nan daoine a bhios an sàs.

5.4.6 *Pàipearan coinneimh*

Anns an àbhaist, thèid pàipearan coinneimh fhoillseachadh anns a' Ghàidhlig, agus gu dà-chànanach, far a bheil e a dhìth, ma tha dùil ri daoine nach leugh a' Ghàidhlig.

5.4.7 *Pàipearan dìomhair*

Thèid sgrìobhainnean dìomhair fiosrachaidh no deasbaid am broinn oifis na buidhne no gu bòrd na buidhne no gu roinn iomchaidh an Riaghaltais a sgrìobhadh anns a' Ghàidhlig ma leughas gach duine a dh'fheumas a faighinn a' Ghàidhlig – mura leugh, thèid a sgrìobhadh anns a' Bheurla.

5.5 Sgioba Obrach

5.5.1 *Fastadh*

Anns an àbhaist, tha leughadh is sgrìobhadh is labhairt is tuigsinn na Gàidhlig rin ainmeachadh mar sgilean riatanach anns a h-uile dealbh-obrach ùr no ùraichte aig a' bhuidhinn, agus thèid mothachadh a dhèanamh air na sgilean seo ann a bhith a' fastadh luchd-obrach gun dealbh-obrach. Cha tèid lagachadh air na riatanasan seo nuair a rachadh seo an aghaidh feumalachdan a' phoileasaidh.

5.5.2 *Leasachadh pearsanta*

Tha e air a shùileachadh gum bi luchd-obrach na buidhne a' sìor leasachadh an sgilean leughadh is sgrìobhadh is labhairt is tuigsinn na Gàidhlig, agus thèid seo a bhrosnachadh gu pragtaigeach leis a' bhuidhinn.

5.5.3 *Taic cànan*

Tha e air 'aithneachadh gum bi feum aig luchd-obrach na buidhne air taic làitheil le sgilean leughadh is sgrìobhadh is labhairt is tuigsinn na Gàidhlig, agus thèid goireasan a liubhairt mu choinneamh sin. Thèid structair pearsanta a stèidheachadh gu foirmeil airson taic cànan do luchd-obrach sam bith le uireasbaidhean susbainteach ann an gin dhe na sgilean gu h-àrd a bhios a' bualadh air an obair aca.

5.5.4 *Trèanadh*

Thèid ionnsachadh is leasachadh ann an sgilean leughadh is sgrìobhadh is labhairt is tuigsinn na Gàidhlig am meas mar trèanadh a tha feumail do dh'obair gach neach-obrach na buidhne.

5.5.5 *Cunradairean*

Thèid iarraidh air cunradairean air an coimiseanadh leis a' bhuidhinn a bhith mothachail air a' phoileasaidh, agus far am bi seo iomchaidh gun gabh iad ris, no ri earrannan dheth, mar am poileasaidh aca fhèin.

6. BUAIDH AIR STÒRAS

Thathas an dùil nach bi a' bhuidhne aig a' phoileasaidh air stòras ionmhais is ùine na buidhne ach beag, ach thathas a' gabhail ris gum faodadh dùil a bhith ri cosgais a thaobh sgrìobhadh, foillseachadh is measadh a' phoileasaidh, a thaobh fastadh no stèidheachadh seirbheisean ath-leughaidh is eadar-theangachaidh is eadar-mhìneachaidh, agus a thaobh ionnsachadh is leasachadh sgilean Gàidhlig luchd-obrach na buidhne.